

**MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC
PER A LA XLIX JORNADA MUNDIAL
DE LES COMUNICACIONS SOCIALS**

**Comunicar la família:
ambient privilegiat de l'encontre en la gratuïtat de l'amor**

El tema de la família es troba en el centre d'una reflexió eclesial profunda i d'un procés sinodal que preveu dos sínodes, un d'extraordinari —que s'acaba de celebrar— i un altre d'ordinari, convocat per al proper mes d'octubre. En aquest context, he considerat oportú que el tema de la propera Jornada Mundial de les Comunicacions Socials tingués com a punt de referència la família. En efecte, la família és el primer lloc on aprenem a comunicar. Tornar a aquest moment originari ens pot ajudar, tant a comunicar de manera més autèntica i humana, com a observar la família des d'un nou punt de vista.

Podem deixar-nos inspirar per l'episodi evangèlic de la visita de Maria a Elisabet (cf. Lc 1,39-56): «Tan bon punt Elisabet va sentir la salutació de Maria, l'infant va saltar dins les seves entranyes, i Elisabet quedà plena de l'Esperit Sant. Llavors va exclamar amb totes les forces: “Ets beneïda entre totes les dones i és beneït el fruit de les teves entranyes!”» (v. 41-42).

Aquest episodi ens mostra sobretot la comunicació com un diàleg que s'entrelliga amb el llenguatge del cos. En efecte, la primera resposta a la salutació de Maria la dona el nen saltant joiós dins el ventre d'Elisabet. Exultar per l'alegria de l'encontre és, en certa manera, l'arquetip i el símbol de qualsevol altra comunicació que aprenem fins i tot abans de venir al món. El si matern que ens acull és la primera «escola» de comunicació, feta d'escolta i de contacte corporal, on comencem a familiaritzar-nos amb el món extern en un ambient protegit i amb el so tranquil·litzador del batec del cor de la mare. Aquest encontre entre dos éssers a la vegada tan íntims, malgrat que encara tan estranys l'un de l'altre, és un encontre ple de promeses, és la nostra primera experiència de comunicació. I és una experiència que ens fa comuns a tots, perquè tots nosaltres hem nascut d'una mare.

Després d'arribar al món, romanem en un «si», que és la família. Un si fet de persones diverses en relació; la família és el «lloc on s'aprèn a conviure en la diferència» (exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*, 66): diferències de gèneres i de generacions, que comuniquen més que res perquè s'acullen mútuament, perquè entre ells hi ha un

vinde. I com més ampli és el ventall d'aquestes relacions i més diverses són les edats, més ric és el nostre ambient de vida. És el vinde allò que fonamenta la paraula, que per la seva part enforteix el vinde. Nosaltres no inventem les paraules: les podem utilitzar perquè les hem rebut. En la família s'aprèn a parlar la llengua materna, és a dir, la llengua dels nostres avantpassats (cf. 2Ma 7,25.27). Dins la família es percep que d'altres ens han precedit, i ens han posat en condicions d'existir i de poder, també nosaltres, generar vida i fer alguna cosa bona i bonica. Podem donar perquè hem rebut, i aquest cercle virtuós es troba en el cor de la capacitat de la família de comunicar-se i de comunicar; i, més en general, és el paradigma de qualsevol comunicació.

L'experiència del vinde que ens «precedeix» fa que la família sigui també el context on es transmet aquesta forma fonamental de comunicació que és la pregària. Quan la mare i el pare posen a dormir els seus infants recent nascuts, sovint els confien a Déu per tal que vetlli per ells; i quan els nens són una mica més grans, reciten amb ells les oracions senzilles, recordant amb afecte altres persones: els avis i altres familiars, els malalts i els qui pateixen, tots aquells que més necessiten l'ajuda de Déu. Així, la major part de nosaltres ha après en la família la dimensió religiosa de la comunicació, que en el cristianisme està impregnada d'amor, l'amor de Déu que se'ns dona i que nosaltres oferim als altres.

El que ens fa entendre en la família allò que és veritablement la comunicació com a descobriment i construcció de proximitat és la capacitat d'abraçar-se, de sostenir-se, d'acompanyar-se, de desxifrar les mirades i els silencis, de riure i plorar junts, entre persones que no s'han escollit i que, malgrat això, són tan importants les unes per a les altres. Reduir les distàncies, sortint els uns a l'encontre dels altres i acollint-se, és motiu de gratitud i d'alegria: de la salutació de Maria i del salt de l'infant en brolla la benedicció d'Elisabet, a la qual segueix el bellíssim cant del Magníficat, en el qual Maria lloa el pla d'amor de Déu damunt seu i damunt del seu poble. D'un «sí» pronunciat amb fe, sorgeixen conseqüències que van molt més enllà de nosaltres mateixos i s'expandeixen pel món. «Visitar» comporta obrir les portes, no tancar-se en un mateix, sortir, anar vers l'altre. També la família està viva si respira obrint-se més enllà d'ella mateixa, i les famílies que fan això poden comunicar el seu missatge de vida i de comunió, poden donar consol i esperança a les famílies més ferides, i fer créixer l'Església mateixa, que és família de famílies.

La família és, més que cap altre, el lloc on, vivint junts la quotidianitat, s'experimenten els límits propis i aliens, els problemes petits i grans de la convivència, del posar-se

d'acord. No existeix la família perfecta, però no s'ha de tenir por de la imperfecció, de la fragilitat, ni tan sols dels conflictes; s'ha d'aprendre a afrontar-los de manera constructiva. Per això, la família en la qual, amb els límits i pecats propis, tots s'estimen, es converteix en una escola de perdó. El perdó és una dinàmica de comunicació: una comunicació que es desgasta, que es trenca, i que, mitjançant el penediment expressat i acollit, es pot reprendre i fer créixer. Un nen que aprèn en la família a escoltar els altres, a parlar de manera respectuosa, expressant el seu punt de vista sense negar el dels altres, serà un constructor de diàleg i de reconciliació en la societat.

A propòsit de límits i de comunicació, tenen molt per ensenyar-nos les famílies amb fills afectats per una o més discapacitats. El dèficit en el moviment, els sentits o l'intel·lecte suposa sempre una temptació a tancar-se; però pot convertir-se, gràcies a l'amor dels pares, dels germans i d'altres persones amigues, en un estímul per a obrir-se, compartir, comunicar de manera inclusiva; i això pot ajudar l'escola, la parròquia, les associacions, per tal que siguin més acollidores amb tots i no excloguin ningú.

A més, en un món on tan sovint es maleeix, es parla malament, se sembla zitzània, es contamina el nostre ambient humà amb xafarderies, la família pot ser una escola de comunicació com a benedicció. I això també allí on sembla que preval inevitablement l'odi i la violència, quan les famílies estan separades entre elles per murs de pedra o per murs no menys impenetrables del prejudici i del ressentiment, quan sembla que hi ha bones raons per a dir «ja n'hi ha prou»; l'única manera per a trencar l'espiral del mal, per a testimoniar que el bé és sempre possible, per a educar els fills en la fraternitat, és en realitat beneir en comptes de maleir, visitar en comptes de rebutjar, acollir en comptes de combatre.

Avui, els mitjans de comunicació més moderns, que són irrenunciables sobretot per als més joves, poden tant obstaculitzar com ajudar a la comunicació en la família i entre famílies. La poden obstaculitzar si es converteixen en una manera de sostroure's a l'escolta, d'aïllar-se de la presència dels altres, de saturar qualsevol moment de silenci i d'espera, oblidant que «el silenci és part integrant de la comunicació i sense ell no hi ha paraules amb densitat de contingut» (Benet XVI, Missatge per a la XLVI Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, 24 de gener de 2012). La poden afavorir si ajuden a explicar i compartir, a restar en contacte amb aquells qui són lluny, a agrair i a demanar perdó, a fer possible una vegada i una altra l'encontre. Redescobrint quotidianament aquest centre vital que és l'encontre, aquest «inici viu», sabrem orientar

la nostra relació amb les tecnologies, en comptes de ser guiats per elles. També en aquest camp, els pares són els primers educadors. Però no se'ls ha de deixar sols; la comunitat cristiana està cridada a ajudar-los per a viure en el món de la comunicació d'acord amb els criteris de la dignitat de la persona humana i del bé comú.

El desafiament que avui se'ns proposa és, per tant, tornar a aprendre a narrar, no simplement a produir i a consumir informació. Aquesta és la direcció vers la qual ens empenyen els potents i valuosos mitjans de la comunicació contemporània. La informació és important, però no és suficient, perquè sovint simplifica, contraposa les diferències i les altres visions, invitant a posar-se d'una part o d'una altra, en comptes d'afavorir una visió de conjunt.

La família, en conclusió, no és un camp en el qual se'ns comuniquen opinions, o un terreny on es combaten batalles ideològiques, sinó un ambient on s'aprèn a comunicar en la proximitat i un subjecte que comunica, una «comunitat comunicant». Una comunitat que sap acompanyar, celebrar i fructificar. En aquest sentit, és possible restablir una mirada capaç de reconèixer que la família continua sent un gran recurs, i no sols un problema o una institució en crisi. Els mitjans de comunicació tendeixen algunes vegades a presentar la família com si fos un model abstracte que cal defensar o atacar, en comptes d'una realitat concreta que s'ha de viure; o com si fos una ideologia d'un contra la d'algú altre, en comptes de l'espai on tots aprenem el que significa comunicar en l'amor rebut i lliurat. Narrar significa més aviat comprendre que les nostres vides estan entrelligades en una trama unitària, que les veus són múltiples i que cada una és insubstituïble.

La família més bonica, protagonista i que no representa cap problema, és la que sap comunicar, partint del testimoniatge, la bellesa i la riquesa de la relació entre home i dona, i entre pares i fills. No lluitem per a defensar el passat, sinó que treballem amb paciència i confiança, en tots els ambients en què vivim quotidianament, per a construir el futur.

Francesc

Vaticà, 23 de gener de 2015

Vigília de la festa de Sant Francesc de Sales